

K LITERÁRNO-KRITICKÝM PUBLIKÁCIÁM O TVORBE PAĽA BOHUŠA

Knižne vyšli tri literárno-kritické publikácie vzťahujúce sa na básnické dielo Paľa Bohuša (1921 – 1997). Bohušova tvorba je stredobodom záujmu Michala Harpána v knihe *O Paľovi Bohušovi* (1999). Víťazoslav Hronec v knihe *Pod klenbou básnickej tradície* (2014), kde zaradil svoje predslavy reflektuje tvorbu Paľa Bohuša v kontexte slovenskej vojvodinskej poézie. Ide o predslavy k nasledovným antológiám: Predslov ku knihe *Poézia vojvodinských Slovákov (od 18. do 20. storočia)*, Predslov k *Antológii slovenskej vojvodinskej poézie* a Predslov k *Chrestomatii slovenskej vojvodinskej poézie*. O tvorbe Paľa Bohuša dôkladne uvažuje aj Adam Svetlík v knihe *Poézia vojvodinských Slovákov v druhej polovici 20. storočia* (2007). Bohuš vníma ako jedného z rozsievateľov generácií. V tejto práci sa budeme snažiť zachytiť rozdiely v interpretáciách Bohušovej poézie uvedených troch literárnych kritikov. V prípade Víťazoslava Hronca nás bude zaujímať aj potenciálny hodnotový posun vo vnímaní Bohušovej tvorby, zapríčinený značným časovým odstupom medzi dvoma interpretáciami.

Kľúčové slová: literárna kritika, Paľo Bohuš, Michal Harpán, Víťazoslav Hronec, Adam Svetlík, slovenská vojvodinská poézia.

Three literary-critical publications related to the poetic work of Paľ Bohuš (1921–1997) have been published. Bohuš's work is the focus of Michal Harpán's interest in the book *About Paľov Bohuš* (1999). Víťazoslav Hronec in the book *Under the Vault of Poetic Tradition* (2014), where he included his forewords, reflects on the work of Paľ Bohuš in the context of Vojvodina Slovak poetry. These are prefaces to the following anthologies: Preface to the book *Poetry of Vojvodina Slovaks (From the 18th to 20th centuries)*, Preface to the *Anthology of Vojvodina Slovak Poetry* and Preface to the *Chrestomathy of Vojvodina Slovak Poetry*. The work of Paľ Bohuš is also thoroughly considered by Adam Svetlík in the book *Poetry of the Vojvodina Slovaks in the Second Half of the 20th Century* (2007). He perceives Bohuš as one of the initiators of future traditions. In this work, we will try to capture the differences in the interpretations of Bohuš's poetry by the mentioned three literary critics. In the case of Víťazoslav Hronec, we will also be interested in the potential value shift in the perception of Bohuš's work, caused by a significant time gap between the two interpretations.

Keywords: literary criticism, Paľo Bohuš, Michal Harpán, Víťazoslav Hronec, Adam Svetlík, Vojvodina Slovak poetry.

V príspevku sa budeme zaoberať tromi literárno-kritickými publikáciami, v ktorých sa hovorí o tvorbe Paľa Bohuša. V knihe Michala Harpána *O Paľovi*

Bohušovi (1999) sa básnikova tvorba stala stredobodom pozornosti. Kniha predstavuje súbor statí o Paľovi Bohušovi, vznikajúcich v rokoch 1981 – 1997. Nasledovné dve knihy sa okrem na Bohušovu tvorbu zameriavajú aj na ostatných autorov slovenskej vojvodinskej literatúry, ide o knihu Vít'azoslava Hronca *Pod klenbou básnickej tradície* (2014) a knihu Adama Svetlíka *Poézia vojvodinských Slovákov v druhej polovici 20. storočia* (2007), ktorá je analýzou päťdesiatročnej básnickej tvorby vojvodinských Slovákov.

Kritici sa pri interpretácii Bohušovho diela riadili odlišnými kritériami, napríklad aj pri voľbe zbierok a básní, ktoré interpretovali, čo súviselo s pertraktovaným problémom. A. Svetlík pristupuje k poetickým textom prostredníctvom dostupných prameňov a skúma ich v širšom kontexte (aj spoločenskom, politickom, kultúrnom, sociologickom). Sleduje sémantické modifikácie a transformácie podnietené zmenami v kontextoch vplývajúcich na jeho recepciu a aktuálnu sémantizáciu (Svetlík 2007: 9). V. Hronec si vyhranil klasicizujúcu poetiku ako preferovanú a na základe tohto kritéria i zaraďoval básne do antológií. Zároveň, V. Hronec v obsiahlom predslove, napísanom ku knihe *Poézia vojvodinských Slovákov od 18. do 20. storočia* (2014¹), poznamenáva, že nevníma klasicizujúcu poetiku ako lepšiu od romantizujúcej (Hronec 2014: 10). Treba mať na zreteli, že V. Hronec pod pojmom klasicizujúcej poetiky myslí na poéziu univerzálnych tém, ktoré nemožno časopriestorovo vymedziť, používa citátovosť ako súčasť autorskej tvorby a zároveň kultivuje básnickú formu (Šimáková Speváková 2015: 7). M. Harpáň vo svojej tvorbe vychádza z tradícií českého štrukturalizmu a semiotiky (Šimáková Speváková 2020: 90) z tohoto aspektu sleduje aj Bohušovu tvorbu.

Rozdielnosť prístupov troch uvedených kritikov vidno aj v tom, že napríklad M. Harpáň sa v jednej štúdií zaoberal problematikou autorského prekladu, pojmami bilíngválnosti a biliterárnosti, čo ilustroval na materiáli Bohušovej po srbsky publikovanej zbierky *Život, unapred doživotan* (1977) a autorského prekladu básní do slovenčiny, ktoré potom vyšli pod názvom *Listovanie v morušových listoch* (1985). Sledoval aj významové posuny v poetike básní v slovenčine a v srbčine. Okrem toho, venoval sa aj Bohušovým esejam. V. Hronec nezaraďoval do svojich výberov básne pôvodne písané po srbsky a následne autorom prekladané do slovenčiny. A. Svetlík interpretuje aj básne pôvodne písané v srbčine a potom preložené do slovenčiny.

V. Hroncova kniha *Pod klenbou básnickej tradície* pozostáva z troch pred-slovov: *Predslov ku knihe Poézia vojvodinských Slovákov (od 18. do 20. storočia)* (1974), *Predslov k Antológii slovenskej vojvodinskej poézie* (2005) a *Predslov k Chrestomatii slovenskej vojvodinskej poézie* (2010). Zaujímavé je sledovať ako sa v uvedených pred-slovoch mení Hroncovo vnímanie Bohušovej tvorby. V pr-

1 Citát uvádzame podľa pred-slovu publikovanom v knihe *Pod klenbou básnickej tradície* (2014).

vom predslove z roku 1974 V. Hronec konštatuje, že sa básnik nedokáže stotožniť s lyrickým subjektom svojej básne, lebo si ho požičiava od iných básnikov, pretože, podľa jeho názoru, básnik je pod vplyvom prostredia a spoločnosti, ktorá mu vnucuje tematiku, pričom sa s ňou nevie stotožniť. V. Hronec si však všima aj básne, „ktoré mali spĺňať funkciu jeho intímnej lyriky“, pričom konštatuje, že v týchto básňach Bohuš „ani v jednom verši nesprofanoval a nezbanalizoval svoj citový vzťah k skutočnosti“ (Hronec 2014: 34–35). Kritik Bohušovu zbierku *Hviezdne proso* (1972) nepovažuje za jeho najlepšiu knihu, lebo sa jej poetika neposúva do univerzálnejších polôh. Vtedy poslednú zbierku *Časom dôjdeme* (1974), ktorá vyšla v tom istom roku, keď aj V. Hroncova antológia, považuje za najlepšiu (Hronec 2014: 36). V. Hronec bol najkritickejší v predslove z roku 2005, zbierku *Hviezdne proso* (1972) ocharakterizoval ako „poéziu etnografických bizarností a sentimentálnych návratov do minulosti“ (Hronec 2014: 65) a zbierku *Časom dôjdeme* (1974) ako básnickú reflexiu, ktorá sa zmocňuje existenčných stavov človeka (Hronec 2014: 65). Jeho postoj k tejto zbierke sa nemení, hodnotí ju ako najlepšiu zbierku básní aká bola po slovensky u nás napísaná. V predslove z roku 2010 svoju pozornosť upriamuje na ojedinelé básne, ktoré vyzdvihuje ako mimoriadne. Znovu sa zameriava na, podľa neho, najlepšiu Bohušovu zbierku *Časom dôjdeme* (1974) a, hovorí o Bohušovom predsavzatí písať v duchu klasicizujúcej poetiky, v čom zotrval až do poslednej zbierky (Hronec 2014: 123–124). Uvedené skutočnosti ukazujú na to, že sa Hroncovo stanovisko k Bohušovej poézii podstatne nemenilo. Najkritickejší bol v predslove z roku 2005, ale práve v tomto predslove najlepšie zdôvodnil, prečo považuje zbierku *Časom dôjdeme* (1974) za najlepšiu. Totiž, podľa Hronca produktívna a kvalitná poézia má v sebe obsahovať klasicizujúce tendencie. Tohto presvedčenia sa nevzdal ani v predslove z roku 2010.

V pokračovaní príspevku sa zameriame predovšetkým na niektoré problémové okruhy, ktorým sa venovali aj uvedení traja kritici a v súvislosti s Bohušovou básnickou tvorbou ako sú chápanie lyrického subjektu, hľadanie kľúčového zlomového bodu v tvorbe a poetike Paľa Bohuša, vnímanie motívov roviny a zeme, téme života a smrti. Sledujeme pritom podobné a odlišné stanoviská a postoje v troch pozorovaných literárno-kritických publikáciách, s cieľom postrehnúť tie, ktoré najlepšie vystihujú podstatu Bohušovej poetiky. Ako sme vyššie uviedli, každý autor pristúpil k interpretácii a analýzám Bohušovej tvorby na svoj spôsob, pokúsime sa vyhľadať niť, ktorá ich spája. Pritom si nenárokuje danú problematiku aj v úplnosti vyčepať.

Keď ide o lyrický subjekt, M. Harpán pri uvažovaní o mýtických dimenziách Bohušovho básnictva mieni, že „lyrickým hrdinom poézie v súradniciach panonského archetypu je roľník, s ktorým sa autorský subjekt existenčne stotožňuje“ (Harpán 1999: 22). V. Hronec naopak upodozrieva básnika z nemožnosti stotožniť sa s lyrickým subjektom svojej básne, lebo si ho požičiava od iných

básnikov. Uvádza, že básne z prvého cyklu *Život a brázdy* nemajú životnú opodstatnenosť a že pôsobia ako pózy. Ale už v druhom cykle uvedenej zbierky sa, podľa V. Hronca, Bohuš vedel stotožniť s lyrickým subjektom aj napriek tomu, že mu to bolo vsugerované kolektívnym vedomím (Hronec 2014: 35). A. Svetlík vo svojej práci čiastočne nadväzuje na V. Hronca no podľa jeho názoru bolo by nespravodlivé upodozrievať Bohuša z neúprimnosti a mieni, že v Bohušovej predovšetkým začiatočníckej fáze ide o zrážku mladistvého zápalu, jeho idealizmu s neideálnou skutočnosťou (Svetlík 2007: 25). Podľa nášho názoru, o dôležitosti a autenticite Bohušovho lyrického subjektu najmä v debutovej zbierke *Život a brázdy* (1943) nemožno polemizovať, lebo prvú časť debutu s názvom *Môj život* vnímame ako zameranú na individuum, kým druhá časť *Brázdy* je orientovaná skôr na kolektív, v ktorom lyrický subjekt nachádza pokoj, kvôli čomu sa jeho pocit osamelosti z prvej časti zbierky stráca. V časti *Môj život* je lyrický subjekt osamelý a smutný, často sa nachádza na púšti, v širokom priestranstve podobnom priestranstvám vojvodinskej roviny. V časti *Brázdy* široké priestranstvo je aj naďalej prítomné, ale jeho pocity sa menia, nachádza šťastie nielen v sedliackej práci, ale aj v samotnom pozorovaní okolitého sveta, napríklad zrenia hrozna v básni *Vinič* (Bohuš 1943: 44), čo sa preň stáva nirvánou. Okrem toho, súhlasíme s názormi A. Svetlíka (2007), debutová zbierka Paľa Bohuša v mnohom anticipovala jeho nasledovné zbierky, najmä *Predsa koľaj*, *Hviezdne proso* a *Časom dôjdeme*.

Pri čítaní uvedených publikácií nás zaujal aj fakt, že každý z autorov vymedzil v Bohušovej tvorbe tzv. zlomový bod, čiže obdobie alebo zbierku, ktorá sa stáva prelomovou a posúva Bohušovu poetiku v inom smere.

M. Harpáň sa sústreďuje na dve zbierky: *Triumfálny postrk* (1990) a *Hviezdne proso* (1972). Zbierka *Triumfálny postrk* bola napísaná ešte v 60. rokoch a publikovaná v roku 1990. M. Harpáň ju označuje za rozhraničujúcu, lebo je písaná ako schválne nepoetická poézia. *Hviezdne proso* považuje za prelomovú nielen v Bohušovej tvorbe, ale aj vo vývine dolnozemskej poézie (Harpáň 1999: 45). Táto zbierka má podľa M. Harpáňa moderný výraz, ale tradičné témy. Lokalizmy majú metaforickú funkciu. Bola veľmi dobre prijatá, lebo je citovo a existenčne blízka prijímateľom. Nadmerná deskripcia mala funkciu spredmetňovania abstraktného (Harpáň 1999: 46–47).

Podľa V. Hronca zlom nastal v prvej polovici 70. rokov, v období medzi zbierkami *Hviezdne proso* (1972) a *Časom dôjdeme* (1974) (Hronec 2014: 65). V. Hronec preferuje klasicizujúcu poéziu. Vníma styčné body týchto dvoch kníh, spočívajúce najmä vo výrazových jazykových prostriedkoch. Na významovom pláne sú však veľmi odlišné (Hronec 2014: 65). V. Hronec považuje zbierku *Časom dôjdeme* (1974) za najlepšiu a konštatuje, že sa Bohušova poetika uberala správnym smerom.

U A. Svetlíka je trochu ťažšie postrehnúť ten jeden zlomový bod v Bohušovej tvorbe. Niektoré jeho tvrdenia a formulované názory vyvolávajú otázky. Na jednej strane hovorí o tom, že zbierka *Život a brázdy* (1943) anticipovala celkový vývin Bohušovej básnickej tvorby (Svetlík 2007: 24), na druhej strane však uznáva, že Bohuš vo svojom básnickom prehovore neskoršie niečo zmenil, napr. rytmicko-metrickú, strofickú a rýmovú usporiadanosť a tradičnosť výrazu v zbierke *Hviezdne proso* (Svetlík 2007: 92). Svetlík hovorí najmä o dvoch zbierkach. V zbierke *Nikam a spät'* (1989) vníma posun od poetiky 70. rokov. Teto posuny v Bohušovej tvorbe nie sú radikálne, skôr ich chápe ako proces vyzrievania individuálnej poetiky a načúvania tepu doby; básnik zostal dôsledný sebe, ale prihliadal aj na súdobé tendencie (Svetlík 2007: 101). Druhá zbierka, ktorú A. Svetlík považuje za dôležitú v premenách Bohušovej poézie je *Tretia strana mince* (1993). A. Svetlík konštatuje, že sa v tejto zbierke Bohušova poézia na všetkých úrovniach zapojila do súčasných postmoderných literárnych tendencií a považuje ju za evidentný vrchol tvorivých úsilí Paľa Bohuša (Svetlík 2007: 106).

Všetci traja kritici vo svojich prácach reflektovali tematicko-motivický okruh zeme, respektíve roviny, ktorá je aj pre samotného básnika veľmi dôležitá. M. Harpán priestor roviny zaraďuje do priestorovej básnickej paradigmy panónskeho archetypu. Ide o konkrétny, empirický priestor, ale svoju mýtickú dimenziu nadobúda rozmanitosťou diania, ktoré na ňom prebiehajú (voda, vietor, hmla, oheň) (Harpán 1999: 7). M. Harpán ju usúvzťažňuje so stereotypom ženy rodičky: cituje nasledovné básne *Zem (Listovanie v morušových listoch)*: „*Rodila potichu na medzi vedľa cesty*”, *Dieťa zeme (Predsa kol'aj)*, *Žena (Sonáty pre sólo mlčanie a gajdy)*. A. Svetlík motív zeme v zbierke *Sonáty pre sólo mlčanie a gajdy* vníma ako prvok, ktorý dáva do rovnováhy emocionálny a myšlienkový svet lyrického subjektu (Svetlík 2007: 100). V. Hronec poznamenáva, že sa motív nížiny, čiže zeme vyskytuje už v sonetoch Mateja Ambróziho a následne o celé storočie neskôr tento motív je prítomný v básňach Juraja Mučajiho a ešte výraznejším sa stáva v diele Paľa Bohuša a Michala Babinku (Hronec 2014: 15).

Zaujímavé je sledovať ako všetci traja autori pristupujú k veľkým témam ako sú život a smrť v Bohušovej tvorbe. Postrehli sme, že M. Harpán a A. Svetlík o týchto témach uvažujú prostredníctvom dvoch motívov. U M. Harpána ide o motív konopy, kým u A. Svetlíka je to motív zeme. Podľa nich, každý z týchto motívov u Bohuša môže predstavovať aj život aj smrť, v závislosti od kontextu, v ktorom sa nachádzajú. M. Harpán sa o tomto zmieňuje v rámci state o obradovej básnickej paradigme panónskeho archetypu. Podľa neho ako symbol smrti sa u Bohuša vyskytujú konopné výrobky (povrazy pre obesencov), ale na druhej strane obrusy (na sviatok, uctievania si hostí), ktoré sa vyrábali z konôp predstavujú život (Harpán 1999: 35). A. Svetlík témy života a smrti nachádza v motíve zemi. Zem pripomína smrť: „*Pokiaľ ma nezhodí moja čistá, / zo všetkých najvernejšia,*

/ *nebudem sa bát!*” (báseň *Pokoj*), ale zároveň znamená aj život „*Len blízni vedia / čo rodí zem, / a čo zas žena*” (báseň *Žena*) (Svetlík 2007: 100).

Aj V. Hronec uvažuje o princípe života a smrti v poetike Paľa Bohuša, a to konfrontáciou básne *Časom dôjdeme* s básňou Juraja Tušiaka *Vravenie prvé*. Podobne postupuje aj M. Harpáň, ale on Tušiakovu báseň porovnáva s Bohušovou básňou *Čardáš*. Oboja kritici nadväzujú na nasledovné Tušiakove verše „*A keď ma pochovajú na starom cintoríne, / ešte vyrastiem nad hrob v podobe mladej lipy*” (Tušiak 1977: 9). Podľa M. Harpáňa je možné urobiť paralelu medzi Bohušovými veršami z básne *Čardáš* „*My sme ich nepochovali ani, / v odľahlom kúte cintorína sme ich posiali / vlastne / a tam teraz rastie / najostrejšie bodľacie*” (Bohuš 1972: 24–25). M. Harpáň zdôrazňuje, že je u Tušiaka subjekt básne pochovaný k ohrade na cintoríne a na vlastnom hrobe vyrastie v podobe mladej lipy, kým u Bohuša čin pochovávaní je ako čin siatia v odľahlom kúte cintorína, kde rastie najostrejšie bodľacie (Harpáň 1999: 32), ktoré je symbolom nezničiteľnosti a zotrvačnosti a v opozícii ku kultivovanosti (Harpáň 1999: 15). Hronec konfrontuje Tušiakovo *Vravenie prvé* s Bohušovou básňou *Časom dôjdeme*: „*časom dôjdeme / pod polosuchú netatu na cintoríne, / ale sa z trávy nad nami / vyroja nové myšlienky*” (Bohuš 1974: 51). V. Hronec zdôrazňuje, že u Bohuša vyrastá myšlienka, kým u Tušiaka lipa. Z toho vyplýva, že Bohušova nadväznosť na Tušiaka bola produktívna, lebo klasicizujúca poetika vnucuje aj reflexívny rozmer (Hronec 2014: 69).

Poetika Paľa Bohuša je komplexná, ale je možné vymedziť niektoré základné témy, motívy a spôsoby ich stvárnovania, cez prizmu lyrického subjektu. Samozrejme, Bohušova poézia sa vyvíjala a menila, bola zasiahnutá nielen literárnymi vplyvmi, ale aj spoločensko-politickými okolnosťami. Zmeny v jeho poetike možno postrehnúť po odmlke, spôsobenej spoločensko-politickými faktormi. Po desaťročnej prestávke sa Bohušova výpoveď stáva trpkou a dominuje v nej irónia, neskôr aj sebaíronia, kým jeho prvé zbierky mali melancholický, trpký a ťaživý tón. V práci nás zaujímal ako literárni kritici reflektujú rovnaké motívy alebo témy v Bohušovej tvorbe a, v čom sa ich stanoviská rozlišujú. V. Hronec mal hneď na začiatku zafinovanú poetiku (klasicizujúceho východiska), z pozície ktorej vnímal a hodnotil Bohušovu tvorbu. M. Harpáň spracúva tvorbu Paľa Bohuša na iný spôsob, z rôznych uhlov (zaoberá sa tradičnosťou a modernosťou, mýtotočnými prvkami, nachádza vzťah medzi Bohušom a Smrekom atď.). A. Svetlík analyzuje všetky Bohušove zbierky, dokonca aj básne publikované v *Novom živote*, ktoré až v roku 2021 budú publikované ako jednotné dielo s názvom *Na prahu*. Svetlík vyzdvihuje Bohušovu zbierku *Tretia strana mince* (1993) ako vrchol jeho tvorby, lebo ju sleduje v rámci postmoderných tendencií a stala sa tak súčasťou širšieho literárneho kontextu. Podobne ako čo sú princípy života a smrti prepojené, tak je to aj v Bohušovej tvorbe, kde sa prepája zem,

rastlinstvo a zvieratá so životom a smrťou, o čom svedčia aj interpretácie a analýzy uvedených literárnych kritikov.

Citovaná literatúra

- Bohuš, Paľo. Život a brázdy. Košice: Edícia slovenskej jednoty, 1943.
- Bohuš, Paľo. Hviezdne proso. Nový Sad: Obzor, 1972.
- Bohuš, Paľo. Časom dôjdeme. Nový Sad: Obzor, 1974.
- Harpáň, Michal. O Paľovi Bohušovi. Báčsky Petrovec: Kultúra, 1999.
- Hronec, Vít'azoslav. Pod klenbou básnickej tradície. Báčsky Petrovec: Slovenské vydavateľské centrum, 2014.
- Svetlík, Adam. Poézia vojvodinských Slovákov v druhej polovici 20. storočia. Báčsky Petrovec: Kultúra, 2007.
- Šimáková Speváková, Marína. Podoby intertextuality v tvorbe Vít'azoslava Hronca. Novi Sad: Vojvođanska akademija nauka i umetnosti, 2015.
- Šimáková Speváková, Marína. „Oblici slovačke književnosti i nauke u književnosti u delu Mihala Harpanja”. Filološki pregled 47, 2020: 89–95.
- Tušiak, Juraj. Modrá báseň. Nový Sad: Obzor, 1977.

О КЊИЖЕВНО-КРИТИЧКИМ ПУБЛИКАЦИЈАМА О СТВАРАЛАШТВУ ПАЉА БОХУША

Резиме

Ишашле су три књижевно-критичке публикације о стваралаштву Паља Бохуша. Бохушово дело је у фокусу књиге Михајла Харпања *О Паљу Бохушу (O Paľovi Bohušovi, 1999)*. У књизи *Под сводом песничке традиције (Pod klenbou básnickej tradície, 2014)* Вићазослава Хроњца, која представља скуп предговора, налазимо и одраз дела Паља Бохуша, али у контексту словачке војвођанске поезије. Ова књига садржи предговоре за следеће антологије: *Предговор књизи Поезија војвођанских Словака (од 18. до 20. века)*, *Предговор Антологији словачке војвођанске поезије* и *Предговор Хрестоматији словачке војвођанске поезије*. Стваралаштво Паља Бохуша приказано је и у књизи Адама Светлика *Поезија војвођанских Словака у другој половини 20. века (Poézia vojvodinských Slovákov v druhej polovici 20. storočia, 2007)*. У раду се анализирају и пореде разлике у тумачењима Бохушове поезије, не само са становишта тројице аутора, већ ће нас код В. Хроњца занимати да ли постоји помак или промена у перцепција Бохушовог дела, настала временском дистанцом.

Кључне речи: Паљо Бохуш, Михајло Харпањ, Вићазослав Хроњец, Адам Светлик, словачка војвођанска поезија.